

p a p e r s

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES

**Empreses transnacionals
espanyoles a l'Amèrica Llatina:
mirem darrere el teló?**

Observatori del Deute en la Globalització

**El dret dels pobles a
l'autodeterminació política,
un dret real però impossible
de fonamentar?**

Joan Casañas

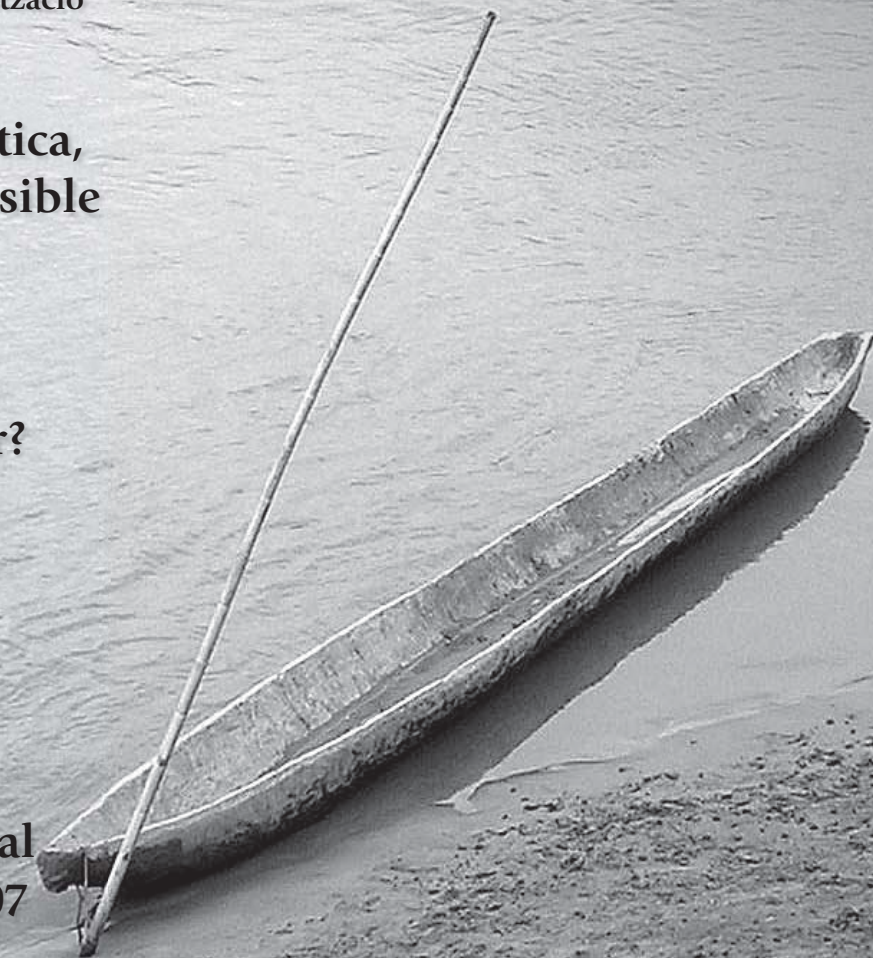
**Kosova:
qui decideix el seu futur?**

Rita Huybens i Carme Ferrer

**Les migracions actuals.
El segon Fòrum Social
Mundial sobre les
Migracions**

**Crònica del Fòrum Social
Mundial de Nairobi 2007**

**La visió del cinema
sobre el terrorisme**

Pla estratègic de la lliga 2007-2011

A la darrera Assemblea Extraordinària de l'entitat, realitzada el passat 26 de juny, es va aprovar el Pla estratègic de la Lliga 2007-2011. Es tracta d'un document que recull el treball desenvolupat durant més d'un any des de la Junta per a un conjunt de socis i sòcies, sota la direcció i el suport d'un equip de professionals per tal de resituar la Lliga en la realitat del món actual. A partir de l'anàlisi dels antecedents històrics i de l'objectivació dels punts forts i febles de l'entitat, així com de les oportunitats i amenaces que representa l'entorn, es tractava d'imaginar com hauria de ser la Lliga a mig termini i redefinir els objectius estratègics per aconseguir-ho.

Ha estat un procés ric i interessant que ens ha permès d'una forma objectiva contrastar les opinions de socis i sòcies, conèixer la visió que es té de la Lliga des de l'entorn més proper, ordenar idees i conceptes i fixar uns objectius estratègics que facin possible avançar en la direcció més adequada.

Aquests objectius estratègics es fonamenten en la potenciació de les campanyes de sensibilització i denúncia, en l'enfortiment de les polítiques d'aliances i activitats conjuntes amb altres entitats, en l'ampliació de la base social i en el reforçament de la Junta, potenciant-ne la renovació i el compromís.

Carmel Montllor

Podríem dir que hem fet una parada en el camí per reflexionar de forma oberta i clara, sense límits, sobre el rumb que cal seguir en un món força canviant que no sempre resulta fàcil d'entendre, sobretot si ens deixem portar pel ritme frenètic que imposa la realitat quotidiana.

Una vegada acabada la feina i aprovat el Pla estratègic, ara toca fixar prioritats en el desenvolupament dels objectius estratègics i aquesta és la feina que té per davant la Junta actual. No és una tasca fàcil, però la comencem amb il·lusió, esperant poder comptar amb la participació i el suport de tots vosaltres. ■

sumari

- 2 Des de la junta...
Carmel Montllor
- 3 Empreses transnacionals espanyoles a l'Amèrica Llatina
ODC
- 6 Retalls de premsa
- 7 Seminari drets dels pobles
El dret dels pobles a l'autodeterminació política, un dret real però impossible de fonamentar?
Joan Casañas
- 9 Balcans
Kosova: qui decideix el seu futur?
Rita Huybens i Carme Ferrer
- 11 Opinió
Les migracions actuals
Ester Garcia
- 14 Crònica del Fòrum Social Mundial 2007 a Nairobi, Kènia. El fòrum del somriure i la força de les dones
Eduard Ballester y Rita Huybens
- 15 Cinema
El terrorisme a través del cinema
Isabel Ruíz
- 18 Biblioteca
Bibliografia destacada
- 19 Activitats de la Lliga
- 20 Informacions diverses

Revista Papers

Edita Lliga dels Drets dels Pobles
Tiratge 1.500 exemplars
Data d'edició Gener 2007
Consell de redacció Isabel Ruíz (coordinadora del consell de redacció), Begoña Basterretxea, Carme Ferrer, Rita Huybens, Albert Roig i Xavi Zulet.

Revista trimestral

Disseny i impressió Impremta Ditifet
Revisió lingüística Consorci per a la Normalització Lingüística

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch)
08208 SABADELL

Adreça Postal Apartat de Correus 2045
08208 SABADELL

Telèfon i Fax 93 723 71 02

Web www.lligadelsdretsdelpobles.org

Adreça electrònica info@lligadelsdretsdelpobles.org

Horari d'atenció al públic De dilluns a divendres de 17 a 21 h.

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, pobles indígenes, món àrab i musulmà... on trobareu informació alternativa a la dominant. Podeu consultar el fons bibliogràfic al nostre web. L'horari de consulta de la biblioteca és de dilluns a divendres de 17 a 21 h.

La Lliga dels Drets del Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista. Respectem la llengua original en què s'han escrit els articles.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta sempre i quan se citi la font.

Amb el suport de:

Fotografia de portada: Canoa a la riba del riu Paranapura, a la selva amazònica del Perú.
Lliga dels Drets dels Pobles

Empreses transnacionals espanyoles a l'Amèrica Llatina: mirem darrere el teló?

Mónica Vargas

Observatori del Deute en la Globalització

En la vida quotidiana de la majoria dels habitants de l'Estat espanyol, noms com Repsol YPF, Endesa, Unión FENOSA, Iberdrola o Dragados són assimilats a una sèrie de serveis relativament banals com l'obtenció de gasolina, la previsió del temps a la televisió, la factura de la llum o el cartell d'alguna obra darrere la qual treballen grues i paletes.

Una quantitat menor de persones són accionistes d'aquestes empreses, per la qual cosa reben informes financers i fins i tot poden ser convidades a la Junta General d'Accionistes. Allí se'ls presenten resultats econòmics positius i projectes de "desenvolupament" implementats al Sud. A alguns milers de quilòmetres de la península, a l'Amèrica Llatina i al Carib, on aquestes empreses duen a terme una part substancial de la seva activitat, els seus noms rimem més aviat amb: contaminació, violació dels drets humans, indígenes i laborals, talls constants en el subministrament elèctric, desplaçament de poblacions senceres per la construcció d'un embassament...¹

L'evident paradoxa entre les realitats que evoquem es vincula amb la falta

d'informació, tant de la població en general com dels accionistes en particular, sobre les activitats d'aquestes companyies en altres països. Per això es fa necessari treure el cap constantment darrere del teló de la impecable imatge corporativa projectada. Esbossarem aquí alguns elements de reflexió, sense cap pretensió de ser exhaustius.²

L'entrada de la inversió espanyola en el continent americà va començar el 1974. Durant la dècada dels 80 va perdre rellevància a causa de la crisi del deute extern, però es va incrementar considerablement a principis dels 90, passant de 4.500 milions de dòlars el 1990 a 18.500 milions el 1998.³ Es va recolzar en un model de liberalització de les economies llatinoamericanes promogut pel Banc Mundial i el Fons

Monetari Internacional. És possible reconèixer diferents etapes en aquest procés: l'endeutament de les empreses públiques llatinoamericanes, la transferència dels seus passius als estats i la seva venda després de la fragmentació dels processos productius. Un dels arguments de la privatització es va situar en la promoció de la competència, però en realitat el que avui s'observa són més aviat monopolis restringits i integració vertical. Així, per exemple, Endesa es va convertir en la major subministradora d'electricitat a Xile, l'Argentina, el Perú i Colòmbia, mentre que Iberdrola disposa del 37% del mercat de l'energia a Bolívia i Repsol YPF controla el 40% de la producció petroliera a l'Argentina.⁴

Un altre argument a favor de l'entrada d'empreses transnacionals es va basar ►

1 Vegeu el documental *Apaga y vámonos* (Manel Mayol, 2005-2006) que retrata de manera contundent els conflictes generats per un embassament d'Endesa a Xile.

2 Per a més informació sobre els impactes de les empreses espanyoles a l'Amèrica Llatina vegeu: www.debtwatch.org; www.omal.info; www.ekologistakmarxan.org.

3 CEPAL [2000], *La inversión extranjera en América Latina y el Caribe*, Santiago de Xile, Naciones Unidas, citat per: Ergueta [2006], *El retorno de Colón*, La Paz, CEDLA.

4 Conosur Sustentable [2006], *Repsol en Argentina*, Rosario

en els guanys que això comportaria sobre economies fortament deprimides i la creació de llocs de treball. Si prenem per exemple el cas de Bolívia i dels hidrocarburs, veiem que l'empresa estatal d'hidrocarburs YPF comptava amb un marge de creixement del 5% anual i va aportar a l'Estat entre 1992 i 1996 1.709 milions de dòlars. Després de la seva privatització, transnacionals com BP-AMOCO, REPSOL YPF i altres van aportar entre 1997 i 2001 627 milions de dòlars. Així, es calcula que en total, a partir de la privatització del gas i del petroli, i únicament per concepte dels impostos i taxes no cobrats a les empreses gràcies a una llei que violava la pròpia constitució política de l'Estat, Bolívia va perdre 3.152 milions de dòlars.⁵ Considerant a més l'increment de possibilitats laborals, cal subratllar que el que més es va aplicar va ser una política de flexibilització laboral, que a Bolívia ha implicat en el cas d'Iberdrola una retallada de fins al 37,5% del nombre de treballadors, entre 1995 i 2005, i constants pressions per part dels directius per impedir l'afiliació sindical.⁶ Un tercer aspecte positiu que havia d'implicar la inversió estrangera a l'Amèrica Llatina és la millora en la qualitat dels serveis. Com explicar llavors que avui a Nicaragua s'ha declarat una greu crisi humanitària a causa de les activitats d'Unión FENOSA? La població s'ha vist afectada per talls en el subministrament elèctric diari de fins a 12 hores, particularment preocupants en hospitals i escoles, i en el proveïment d'aigua potable.⁷ És una paradoxa que l'entrada del capital estranger —en particular l'espanyol— hagi implicat en la majoria dels casos un increment de les tarifes dels usuaris, que ja es trobaven en una situació precària.⁸

L'actuació de Repsol YPF a Bolívia resulta un cas paradigmàtic de violació dels drets dels pobles indígenes, de l'increment dels danys ambientals, i en conseqüència, de la creació d'un deute ecològic.

També cal destacar que en l'àmbit de les indústries extractives s'ha observat un increment dels danys ambientals, vinculat amb la violació dels drets dels pobles indígenes, que permet parlar de la creació d'un deute ecològic. El cas de Repsol YPF resulta paradigmàtic en aquest sentit. Citarem només dos exemples. A Bolívia, l'Assemblea del Poble Guarani d'Itika Guasu, on treballa l'empresa des de fa 10 anys, demana 42 milions de dòlars denunciant severes impactes socioambientals i una falta sistemàtica de consulta i d'informació a la població local, que afecten la vida i la cultura indígenes.⁹ Al seu torn, al jaciment de Loma de la Lata (Argentina), operat per la petroliera espanyola i territori de comunitats maputxes, es van quantificar l'any 2000 630.000 metres cúbics de sòl contaminat per crom, plom i arsènic i es van registrar valors superiors als legals de metalls pesants i hidrocarburs a les aigües utilitzades per la població local.¹⁰

Un sector menys conegut de la inversió espanyola a l'Amèrica Llatina se situa en el sector de les infraestructures. Per avaluar els impactes econòmics, socials, culturals i ambientals d'una empresa com ACS, per exemple, és important considerar-la des del punt de vista del seu paper més aviat subtil en el procés de globalització, tant en el seu paper de constructora com d'empresa de multiserveis, aprofitant l'onada de problemàtiques privatitzacions dels serveis a l'Amèrica Llatina. Si pensem en l'actual sistema econòmic, que tendeix a mundialitzar-se com una "bresca" generadora de canvi climàtic i de marginació de la majoria de la població del planeta, les empreses controlades per ACS apareixen com a assídues obreres. Tal com apunta Barreda, ens trobem a escala planetària amb la unificació industrial de tot el procés de producció. Per poder transportar les mercaderies i els recursos energètics s'ha posat en marxa una autèntica revolució dels

5 Enrique Mariaca [2004], "Historia de los descubrimientos de gas y los contratos de exportación como marco de la propuesta de una nueva ley de hidrocarburos", a: Fobomade, *Relaciones energéticas Bolivia-Brasil*, La Paz, pàg. 8

6 A la població de General Mosconi (Argentina), 5.000 treballadors es van quedar sense feina després de la compra d'YPF per Repsol, sobre una població activa de 8.000 persones (Conosur Sustentable [2006], op. cit).

7 Una àmplia xarxa d'organitzacions nicaragüenques i internacionals han llançat una campanya a l'octubre de 2006 demanant una indemnització a Unión FENOSA, així com l'anul·lació dels seus contractes i l'abandonament del territori (www.unionfenosa.org).

8 Aquest aspecte va influir en el desencadenament d'un aixecament popular a Cochabamba (Bolívia) que va concloure amb l'expulsió del consorci Aguas del Tunari (amb una participació de l'espanyola Abengoa, SA en un 25%), després d'augment de tarifes de més del 100%.

9 Vegeu també: Intermón Oxfam [2004], *Repsol YPF en Bolivia: una isla de prosperidad en medio de la pobreza* (www.intermonoxfam.org)

10 Conosur Sustentable [2006], op. cit.

Des de fa diversos anys, el govern espanyol ha intervingut donant suport a les transnacionals espanyoles, que tenen un denominador comú: la irresponsabilitat social corporativa.

transports de caràcter intermodal que implica obres a la gran majoria de ports, aeroports, estacions ferroviàries. Es van teixint així xarxes d'infraestructures (carreteres, hidrovies, etc., conductes, esteses elèctriques i de fibra òptica) que comuniquen les regions productores amb els centres de consum. Les empreses constructores com ACS intervenen en diferents etapes: transport de viatgers i mercaderies per terra, mar i aire; enginyeria, gestió i operació de tot tipus de serveis i infraestructures; tecnologies de la informació; negocis energètics i mediambientals.

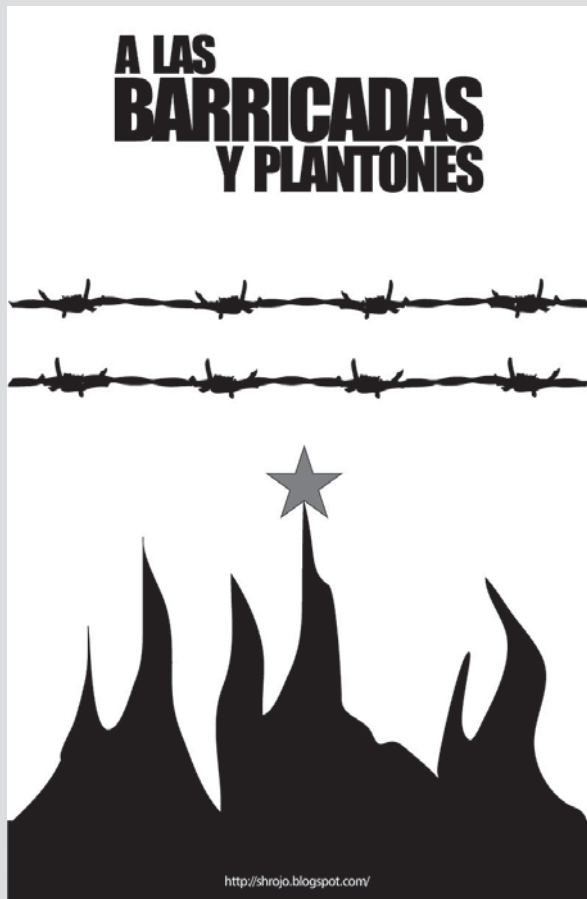
Un dels àmbits on la construcció d'infraestructures ha trobat més resistència per part de les poblacions afectades s'ubica en la generació de plans de megaprojectes d'alt risc a l'Amèrica Llatina

que s'interrelacionen, tals com el Plan Puebla Panamá (PPP), el Sistema de Interconexión Eléctrica de América Central (SIEPAC) i la Iniciativa para la Integración de la Infraestructura Regional Sudamericana (IIRSA). L'Estat espanyol promou activament la implicació de les seves empreses i participa directament (3,5% del capital) en la Corporación Andina de Fomento, que ha dissenyat conjuntament amb el Banco Interamericano de Desarrollo aquests plans. A més de l'endeutament dels països receptors de la inversió espanyola, els problemes generats a partir d'una òptica segons la qual les muntanyes, boscos i aiguamolls són vistos com a barreres al desenvolupament i les poblacions com a subjectes desplaçables, són múltiples. Les empreses del grup ACS participen

freqüentment mitjançant subsidiàries en diferents projectes, la qual cosa en dificulta la detecció.

Des de fa diversos anys, el govern espanyol ha intervingut donant suport la internacionalització d'aquestes empreses des del punt de vista econòmic (mitjançant mecanismes com els crèdits FAD o les agències CESCE i COFIDES) i polític. No obstant això, no es pronuncia sobre el denominador comú de gairebé totes les pràctiques empresarials de les transnacionals espanyoles: la irresponsabilitat social corporativa. Recau llavors, en la societat civil, una vegada més, la funció d'esquinçar el teló, d'exercir no només el seu dret a la informació sinó també a la pressió sobre les seves autoritats en aquest sentit. ■

retalls de premsa

La comuna d'Oaxaca desafia el Districte Federal

L'estat d'Oaxaca i especialment llur capital (amb el mateix nom) viu des del 22 de maig de 2006 un conflicte social que s'ha endurit després de la repressió que Ruiz va organitzar el 14 de juny, amb 92 ferits, contra la secció 22 del sindicat de mestres (SNTE), una secció dissident que compta al voltant de 70.000 mestres en vaga. A partir d'aquell moment, la primera reivindicació dels *maestros* no ha canviat gens. "Les classes comencen cinc dies després de la dimissió del governador". L'Assemblea Popular i Permanent d'Oaxaca (APPO) s'hi ha afegit (representen gairebé totes les organitzacions socials de l'estat). Un milió tres-cents mil estudiants no tenen classes de sis mesos ençà. S'han ocupat ajuntaments i edificis públics, hotels i l'aeroport. S'ha fet campanya de desobediència civil pacífica. S'han radicalitzat les posicions... Però malgrat la unió de la població i d'un bloqueig complet de les activitats de l'estat, Ruiz rebutja dimitir. Des de l'inici, el govern federal de Vicente Fox, del Partit d'Acció Nacional (PAN, dreta lliberal), es mostra incapaç de resoldre la crisi, crisi que es desenvolupa paral·lelament al conflicte postelectoral que agita Mèxic en resposta a la impugnació de Felipe Calderón (PAN)

a la presidència de la república, el 2 de juliol. El primer pla de negociació que va proposar el ministre de l'Interior, Carlos Abascal, el 5 d'octubre, va ser el Pacte per la governabilitat, la pau i el desenvolupament de l'estat d'Oaxaca. Recomanava una nova constitució, una reforma del sistema judicial, una sèrie d'indicacions econòmiques i la voluntat de respectar els drets humans. En cap cas es fa la reivindicació principal: la dimissió del governador. (...)

L'estat d'Oaxaca té més d'una semblança amb els veïns de Chiapas, encara ara militaritzats dotze anys després de la insurrecció zapatista: una part del territori estratègic ric en recursos naturals, una forta presència indígena i un nivell de pobresa entre els més elevats dels país. Els 16 pobles indígenes (1,6 milions de persones) que constitueixen més de la meitat de la població de l'estat (3,4 milions d'habitants) sempre han patit la discriminació. Els mestres de les zones rurals marginades, com els professors de la secció 22, estan entre els més mal pagats del país. ■

Anne Vigna

www.monde-diplomatic.ad Edició en llengua catalana

El diseño contribuye a dignificar la vida

¿Puede un trozo de tela salvar vidas? La respuesta es sí, y, además, muchas. Un ejemplo es una sencilla red antimosquitos. Cada año, 300 millones de personas, sobre todo niños africanos, contraen la mortífera malaria, provocada por la picadura del mosquito anofeles. Esta red, que se fabrica desde 2002, incorpora un repelente y se ha convertido en una efectiva herramienta para combatir la posibilidad de contagio. La idea es fruto de la unión de diversas organizaciones, como UNICEF y la empresa Sumitomo, que desarrolló una red de larga duración (hasta cinco años, frente a los seis meses de las primeras telas). Por último, una empresa textil africana, con el apoyo del fono filántropico Acumen, se encarga de fabricarla y distribuirla en lugares accesibles. Cuesta entre siete y ocho dólares (unos seis euros), un precio más que razonable para un producto que salva tantas vidas. (...)

El "tio vivo-bomba", ideado en Suráfrica en 1996 por los diseñadores Trevor Field, Paul Ristic y Ronnie Stievers, es también un utensilio diseñado para mejorar el acceso a un bien fundamental como el agua potable. Cumple una doble función: como juguete para los niños, un bien muy apreciado en zonas de pobreza donde los parques escasean y, al mismo tiempo, un aparato muy útil para bombear agua limpia en zonas rurales (hasta 1.400 litros a la hora). ■

Eva Mollet, *Integral*, Novembre 2006

El dret dels pobles a l'autodeterminació política, un dret real però impossible de fonamentar?

Joan Casañas

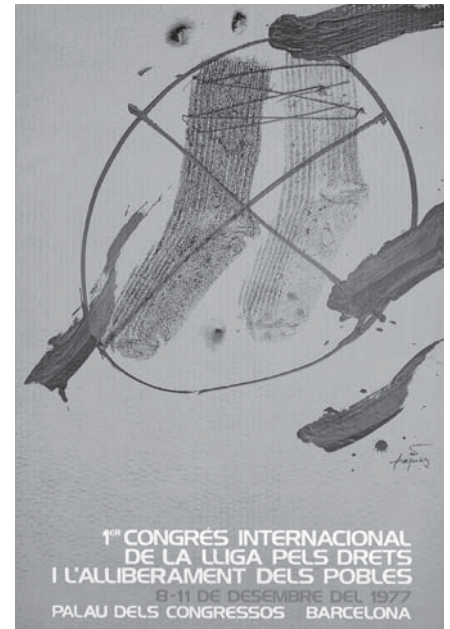
Reflexions després d'haver participat en el seminari d'estudis sobre els drets dels pobles —i més concretament sobre el dret d'autodeterminació política— que es va celebrar a Sabadell al juny passat organitzat per la Lliga, amb motiu de la commemoració del trentè aniversari de la Declaració universal dels drets dels pobles (Alger, 4 de juliol de 1976).

És bastant sabut —encara que molt sovint s'oblidi— que quan les Nacions Unides, l'any 1948, van proclamar la Declaració universal dels drets humans, el que es proclamava eren uns certs principis en què tots estaven d'acord, una mena d'intuïcions clares i distintes, admeses com a veritables, que serien una bona eina per seguir dialogant i concretant la qüestió. I prou. Perquè també quedava clar —i no es deia tant— que si tots els estats presents s'haguessin hagut de posar d'acord sobre quin fonament raonable tenien aquests principis o intuïcions, ens hauríem quedat sense declaració. Cada religió, cada segment filosòfic, potser cada grup de recerca, hauria situat la fonamentació d'aquests drets en una cosa distinta, a voltes gairebé oposada a la dels altres. En bona hora es van posar la manta al cap i van aprovar la Declaració malgrat aquestes diversitats.

Els homes i les dones que allí hi havia tenien la intuïció, molt humana i humanitzadora, que totes les persones som iguals en drets bàsics: dret a tenir menjar, per exemple, i que hem de ser

Cartell que va fer Antoni Tàpies pel 1r congrés de la Lliga Internacional que va fer a Barcelona, un any després de la Declaració d'Alger.

lliures per escollir la nostra religió, per opinar sobre el que sigui, etc., etc. Són unes certeses molt generals i gairebé abstractes que serveixen com de far per a un difícil caminar cap a una humanitat més humana. La dinamo que alimenta el far no són pas les argumentacions i fonamentacions filosòfiques, religioses, històriques o culturals. Amb elles discutiríem eternament i potser no arribaríem a cap consens universal, ni sobre les coses més bàsiques. Potser són aspectes del ser humà tan elementals que no poden tenir el seu fonament en una argumentació demostrativa. Són intuïcions lluminoses i prou. Però en bona

hora s'assoleixen consensos generals d'aquest tipus en la nostra humanitat. És el dinamisme de diàleg i consens cap a una vera democràcia universal.

Jo diria que per poder arribar a la Declaració universal dels drets humans es va haver de fer una mena d'acte de fe laica. Per un cantó era una mena de fe; és a dir, d'acceptació personal clara i amb caràcter absolut, però sense una fonamentació ni demostració universal i vàlida per a tothom. Per un altre, aquesta "fe" no era basada en cap "revelació", dogma filosòfic, tendència espiritual, etc. Simplement, l'ésser humà, per l'experiència de segles dialogant i també

matant-se, avançant i recelant, cridant o abraçant-se, va arribar a una entesa. Per exemple: "Tots els éssers humans tenen dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la seva persona." (Art.3)

Després, a l'hora de concretar-ho en codis, lleis, capacitats sancionadores, autoritats legals competents, és a dir, a l'hora de posar en solfa i en activitat jurídica real aquestes intuïcions bàsiques universals, el galimaties és gran, els avenços lentíssims, les discussions llarguíssimes. L'intel·lecte humà, ni que vagi de bona fe, veu les coses amb molta limitació, amb parcialitat més o menys conscient, i la maldat s'aprofita molt d'aquest veure tan curt i limitat.

Igualment passa —és una opinió meua— amb la Declaració universal dels drets dels pobles (recordem que no és pas fruit de les Nacions Unides, sinó d'una iniciativa privada.) Ho anava veient en el decurs del seminari d'estudis en el qual es basa aquest article. Acabades les quatre intenses sessions del seminari, havent rellegit els textos que s'hi van donar, explicar o simplement recomanar, em fa la impressió que amb l'ara tan actual dret a l'autodeterminació política dels pobles passa alguna cosa molt semblant al que acabo de dir dels drets humans. Sembla que gairebé ningú no gosa o gosaria negar-lo, aquest dret. Ves si no és clar, diguem evident, que el poble sahrauí té dret a la seva autodeterminació política. O el kurd, o el català, o el que sigui, tots!

El dret queda clar; pocs ho neguen. Però a l'hora de fonamentar-lo, costa molt de saber per on començar i per quins camins anar. Afirmar-lo amb contundència és, diria jo, una mena d'acte de fe laica segons he explicat abans. I a Alger en bona hora van donar un pas endavant i van proclamar: "Tot poble té el dret imprescriptible i inalienable a l'autodeterminació. Ell determina el seu estatus polític amb tota llibertat i sense cap ingerència exterior." (Art. 5.)

Hi ha, però, una gran diferència entre la fe laica que demana la Declaració universal dels drets humans i la que pugui demanar la dels drets dels pobles. Perquè si hom diu que tots els éssers humans tenen la mateixa dig-

nitat, el dret a viure, a l'educació, etc. difícilment algú altre podrà dir que amb això podem perjudicar alguna de les persones que hi ha o hi haurà a la humanitat. Si preguntéssim a totes les persones de la humanitat, difícilment en trobaríem una que se sentís amenaçada per aquest principi. Màxim algú podria dir que estem perjudicant o que podríem amenaçar els altres homínids o els animals en general o les plantes, però no les persones. El consens sembla realment universal.

En canvi, quan parlem del dret dels pobles a autodeterminar-se, encara que en parlem simplement com a declaració de principis, sí que hi ha qui pot dir, qui diu, que pel sol fet de declarar aquest dret, vulgues que no, ja estem enfrontant uns pobles amb uns altres, fomentant rivalitats, contrariant el procés humanitzador cap a una fraternitat universal i deixant molta gent desemparada o amenaçada. No tothom votaria que sí.

I, curiosament, l'escull primer i potser el principal que trobem quan volem fonamentar aquest dret dels pobles és el concepte de *poble* i un altre de molt relacionat, el de *nació*. Gairebé no hi ha text o estudi sobre aquests temes que no comenci remarcant aquesta dificultat de llenguatge, de conceptes i de definicions. Què és un poble? Què indica concretament la paraula poble quan parlem de drets dels pobles? Hores i hores de diàleg, pàgines i pàgines de textos, sobre aquest punt tan fonamental. Sovint per acabar dient o reconeixent —per exemple en trobades, congressos o seminaris sobre el tema— que ens posem d'acord en el fet que hi ha pobles i que tenen dret a autodeterminar-se (amaguem el cap sota l'ala) i seguim endavant basant-nos en aquesta intuïció, aquesta fe laica, però sabent que la diversitat en la fonamentació és gran i enrevesada. Si no fos així hauríem de tancar el debat o allargar-lo indefinidament.

Per tant, per més que no quedin clars els arguments i que fins i tot apareguin arguments en contra, en molts de nosaltres roman aquesta mena d'intuïció bàsica que diu que els pobles poden

La majoria de textos o estudis reconeixen la dificultat alhora de definir els conceptes de poble i nació.

autodeterminar-se i independitzar-se políticament. D'aquí que alguns estudiosos —i així va ser en una ponència de Joan Albert Vicenç que es va elaborar en el decurs del seminari i que sortirà en la publicació de totes les ponències— proposin una altra fonamentació del dret a l'autodeterminació. Curiosament, però potser molt encertadament, una fonamentació no basada en el concepte de *poble*, sinó en el de *persona*.

Potser sí que centrar-nos en el concepte de persona permet més que no pas fent-ho en el de poble moure's eficientment i amb equitat i justícia per avançar en la defensa dels drets dels pobles, sobretot en el de l'autodeterminació. Per aquest camí es pot arribar a una bona síntesi dinàmica entre el que és local i el que és universal; entre la vivència de ciutadania universal i la de formar part d'un poble, potser d'una nació. Un cosmopolitisme amb vera democràcia, respectuosa de les identitats col·lectives. Alguns en diuen caminar cap a una "glocalització": allò global i allò local relacionats d'una manera que no fereixi cap sentiment humà autèntic (el nacionalisme, per exemple), però que avanci cap a una veritable ciutadania universal, és a dir, cap a un veritable justícia. ■

Kosova: qui decideix el seu futur?

Rita Huybens i Carme Ferrer

Lliga dels Drets dels Pobles

Des de fa més d'un segle, Kosova és l'escenari de la confrontació de dos nacionalismes que sobrevaloren aquest territori, vist com un espai fundador, com el bressol de la nació. La neutralitat és una utopia, un punt d'equilibri impossible d'aconseguir en un estudi històric, social, polític i geogràfic, probablement perquè aquest punt no existeix. Kosova és el territori on xoquen unes quantes veritats.

Jean-Arnault Dérens,
redactor en cap del diari *Le Courier des Balkans*.

Des de juny del 1999 fins a avui, Kosova està sota protectorat de les Nacions Unides, quan els bombardeigs de l'OTAN van forçar l'administració a retirar-se de la província. Durant aquests anys, les administracions i institucions, sota supervisió de la UNMIK (United Nations Mission in Kosova), s'han desenvolupat a un ritme lent i irregular. I

s'ha iniciat la lenta reconstrucció d'una societat civil democràtica, des de la destrucció, violacions, odis, assassinats i intimidacions, conseqüències de la política de Milosevic.

Al febrer del 2006 varen començar les negociacions entre Sèrbia i Kosova, dirigides per l'ONU, sobre l'estatus final

de la província sèrbia i sota els auspicis de l'enviat especial Martti Ahtisaari. El despatx d'Ahtisaari a Viena (ONUSC) va elaborar una proposta per al futur de Kosova que s'havia de presentar al Grup de Contacte (format per la Gran Bretanya, Alemanya, Itàlia, Rússia i els EUA) i al Consell de Seguretat de l'ONU abans del final del 2006. ▶

A l'informe, no fet públic, els observadors preveuen una independència condicionada i sota vigilància, amb un paper important de la UE. De fet, Brussel·les ja ha previst una missió interna a Kosova, encarregada de sectors essencials com la seguretat i la justícia, i Washington donarà suport a la independència de Kosova sota control internacional.

Segons un alt representant del Grup de Contacte, els albanesos guanyarien un estat limitat, dotat d'una sobirania limitada, i els serbis perdrien definitivament l'autoritat sobre aquest territori. Després de l'aprovació de la resolució sobre el futur de Kosova pel Consell de Seguretat, hi hauria una transferència de les competències a la UE, que significaria la fi de la missió de la UNMIK. Paral·lelament, també caducaria la resolució 1.244, que lliga territorialment Kosova a Sèrbia. La nova resolució de les NU donarà un mandat a una administració civil i militar sota el patronat de la UE amb més pes de les autoritats locals. Posteriorment, el Parlament kosovar adoptaria la constitució, en què proclamaria la independència de Kosova.

Però el 10 de novembre del 2006, Martti Ahtisaari, va comunicar al Grup de Contacte la decisió d'ajornar el referèndum fins després de les eleccions legislatives a Sèrbia, previstes per al 21 de gener del 2007. Ahtisaari s'ha compromès a fer proposicions per a l'estatus definitiu de Kosova a principi del 2007. Segons diverses hipòtesis, es proposa una modalitat de sobirania que eviti la paraula independència. No obstant això, el primer ministre de Sèrbia, Vojislav Kostunica, contestà al comunicat d'Ahtisaari amb aquestes paraules: "Kosova és i serà sempre una part inalienable de Sèrbia". De fet, a l'octubre del 2006, Sèrbia aprovà en referèndum una nova Constitució la qual declara Kosova com a part inseparable del país. No obstant això, la majoria albanesa de Kosova boicotejà el referèndum (amb una participació del 50%, aconseguit *in extremis*, i amb un 52,3% de sí). El president de Kosova, Fatmir Sejdiu, ja va manifestar la seva decepció per aquesta decisió, però

manifestà que està convençut que Kosova assolirà la independència.

Per altra banda, International Crisis Group, un *think-tank* de prevenció de conflictes, avisà que el procés sobre l'estatus final de Kosova "es pot trencar si la decisió es posposa fins més enllà del 2007". Manifestà també que un retard "pot obrir un nou capítol de desestabilització", ja que forçar l'espera de la població kosovar pot provocar aldarulls o manifestacions, com el passat 28 de novembre, en què milers de manifestants varen sortir al carrer per expressar el seu desacord amb l'ajornament.

Aquests esdeveniments no afavoreixen la situació a la regió. Kosova està paralytitzat a l'espera de la decisió definitiva sobre el seu estatus: autodeterminació, independència o província de Sèrbia? Els kosovars s'expressen en una direcció clara: volen la independència. La fràgil construcció de la democràcia, la lenta implantació de les seves pròpies estructures i sobretot del seu funcionament durant aquests anys de protectorat i sota el control de la UNMIK desesperen el ciutadà. On són els canvis promesos, la millora de les condicions de vida, ara que la meitat de la població activa està a l'atur o treballa en condicions precàries o il·legals? Diàriament, la població ha de suportar molestos talls de llum, la manca de canalització de bona part de l'aigua potable que provoca problemes de salut, la saturació a les escoles o la pobra i deficient xarxa de serveis públics com la sanitat, cada cop més privatitzada, o l'educació, amb un dèficit d'inversió i infraestructures. El pas de la clandestinitat a la construcció democràtica d'un estat, amb les seves institucions, està essent massa lent per a la població.

Actualment, en el món educatiu, l'alta taxa de natalitat provoca concentració d'alumnes a les escoles, que en la majoria d'ocasions, supera el nombre màxim que aquestes poden assumir. És el cas de l'escola Bashkimi de Drenas, una població rural de 15.000 habitants propera a Prishtina. Com comentava Sokol Fejzullahu, professor de l'escola, la seva capacitat és per a 700 alumnes, però en

aquest curs 2006-2007 n'hi ha 1.574, nombre que creix any rere any. Aquesta situació provoca que molts nens i nenes estudiïn en barracons o en centres on la falta d'espai i materials i les males condicions són més que evidents. Per altra banda, aquesta saturació obliga a escurçar les hores lectives. Les escoles a Kosova s'organitzen en tres torns horaris: matí, migdia i tarda. La durada de les classes és tan sols de 35 o 40 minuts i la ràtio per aula sol ser de 32 alumnes. S'hi afegeix el fet que bona part del professorat són persones d'edats ja adultes, sovint provinents de les xarxes clandestines d'educació kosovar sorgides durant l'abolició de l'autonomia. És, doncs, un col·lectiu d'edat avançada i amb poc relleu generacional, ja que són pocs els joves kosovars que opten per aquesta professió a causa del baix salari que reben els docents.

És evident, doncs, que tant en el món educatiu com en la societat en general, la situació actual a Kosova és precària, inestable i pateix un estancament social, polític i econòmic. I possiblement, el fet de voler conèixer i concretar quin serà l'estatus definitiu endarrereix la construcció de l'estat. Actualment els ministeris es troben completament aturats a l'espera de la decisió final. Agim Ceku, primer ministre de Kosova, afirmà que "de totes maneres, Kosova podria declarar la seva independència, en lloc d'esperar un consens de la comunitat internacional".

Però més enllà de la resolució sobre l'estatus de Kosova, cal tenir present tot el que aquest estancament provoca entre la població. Les condicions de vida empitjoren, la situació socioeconòmica està paralytitzada i les persones no veuen clar el seu propi futur ni tampoc el col·lectiu. En aquest context és essencial que les autoritats competents actuïn i treballin per a la construcció d'una societat més forta i democràtica, creant una estructura d'estat consolidada que permeti poder iniciar per fi un procés de desenvolupament econòmic i polític, deixant enrere i superant el conflicte bèl·lic. ■

Les migracions actuals

Ester Garcia

Lliga dels Drets dels Pobles

Algunes reflexions a partir de la nostra participació al II Fòrum Social Mundial de les Migracions (Rivas Vaciamadrid, juny 2006)

Els dies 22, 23 i 24 de juny va tenir lloc el II Fòrum Social Mundial de les Migracions a la població de Rivas Vaciamadrid (Madrid). El primer fòrum d'aquestes característiques es desenvolupà a Porto Alegre en el context del Fòrum Social Mundial.

En aquesta segona edició varen participar 1.193 organitzacions de 84 països. Durant els tres dies que va durar el Fòrum les conferències, xerrades, tallers i actes alternatius (concerts, teatre...) foren constants.

Aquestes tres intenses jornades finalitzaren en una assemblea general on les diferents organitzacions, moviments socials i participants del Fòrum varen consensuar un document final —Declaració de Rivas— que va intentar recollir les principals idees, denúncies i línies d'actuació futures al voltant del complex tema de les migracions.

Entenem que la vàlua d'aquestes jornades, més enllà d'aquest document final, d'altra banda molt general i poc efectiu al nostre entendre, rau en el fet que s'ha

obert un espai d'àmbit mundial per analitzar i debatre els processos migratoris actuals.

Sovint quan es parla de les migracions actuals es perd de vista la dimensió històrica d'aquest fenomen. Només cal fer un repàs per la història dels segles XIX i XX per adonar-nos que el fet migratori ha estat una constant d'aquests segles i de segles passats.

Actualment els experts parlen de moviments migratoris mundials que inclouen una població de 175 a 200 milions ▶

El model capitalista neoliberal força les persones a desplaçar-se i a emigrar, tant al nord com entre països del sud.

de persones. És evident que en aquests moments el procés migratori no es pot analitzar si no és en el marc de la globalització. Per tant, l'anàlisi i el tractament del fenomen migratori com un tema exclusivament de fronteres o de "portes cap endins" —sovint utilitzat pels nostres polítics— és un enfocament miop si no fals. En aquest sentit, si en una idea van coincidir els experts i ponents d'aquestes jornades va ser en el fet que les actuals migracions visibilitzen i denuncien les desigualtats estructurals d'àmbit mundial que el model capitalista neoliberal no ha fet més que accentuar en les últimes dècades.

"La principal causa de la immigración es la pobreza, y no habrá muros que detengan la dignidad de la gente" (Presidente CEAR)

I són les polítiques d'aquest model (impacte de les transnacionals, el deute extern, la pèrdua de sobirania alimentària, el comerç injust o l'espoliació dels recursos naturals, entre d'altres),

les "polítiques" que forcen les persones a desplaçar-se i a emigrar, tant cap al nord com entre països del sud.

1. Polítiques d'immigració actuals: el replagament de fronteres

Les polítiques d'immigració actuals de la major part de països receptors, ja sigui a Europa, els Estats Units, el Japó o Singapur, entre d'altres, comparteixen una mateixa visió reduccionista del fenomen migratori: "la immigració es contempla com el resultat de l'acció individual de cada immigrant, no com un problema estructural mundial".

Aquesta visió es concreta en l'actualitat en mesures clarament restrictives com són el tancament i el control de fronteres.

Pel que fa a les polítiques de "tancament de fronteres", que en alguns països europeus com França i Alemanya han adoptat des de fa anys, cal dir que es mostren del tot ineficaces, ja que els emigrants segueixen arribant. A més

a més, es tracta de polítiques amb un fort component hipòcrita, en la mesura que les fronteres s'obvien quan el país receptor necessita immigrants amb un cert perfil laboral, és el que es coneix a França com *immigration choisie*.

Quant a les polítiques de control de fronteres destaca el que es coneix com a externalització de les polítiques de migracions. Es tracta d'un fenomen relativament nou que consisteix a dotar els països d'origen i de trànsit de mesures polítiques i financeres perquè siguin ells els que gestionin les migracions. Aquestes pràctiques, al nostre entendre, no afavoreixen en cap cas la situació de la persona immigrant, sinó que l'empitjoren en la mesura que es tracta de països on la manca de recursos econòmics i la debilitat dels drets humans fomenten pràctiques dubtoses, sovint amb la col·laboració i el vistiplau dels països europeus.

Darrerament es multipliquen els albergs o centres de detenció a les illes

Canàries, costes italianes o a l'illa de Malta com a sofisticades formes per retenir els immigrants en aquests passos fronterers. Entre les dificultats en què es troben els immigrants que van a parar en aquests centres cal destacar els problemes per accedir a una atenció jurídica adequada.

També cal denunciar l'obertura dels anomenats eufemísticament camps de refugiats en països com Líbia que, atenent a les pràctiques que s'hi apliquen, només es poden concebre com a veritables centres d'expulsió dels subsaharians que arriben en aquelles terres.

Des del Fòrum es varen denunciar una vegada i una altra aquestes pràctiques tan inhumanes que, sens dubte, prenen una força especial en les històries personals de diferents immigrants.

2. La immigració ens és necessària

Són molts els estudis que en els últims anys indiquen que Europa no podrà seguir creixent i produint riquesa a bon ritme si no accepta un flux considerable i creixent d'immigrants. És un argument que segurament es pot aplicar a altres zones del món.

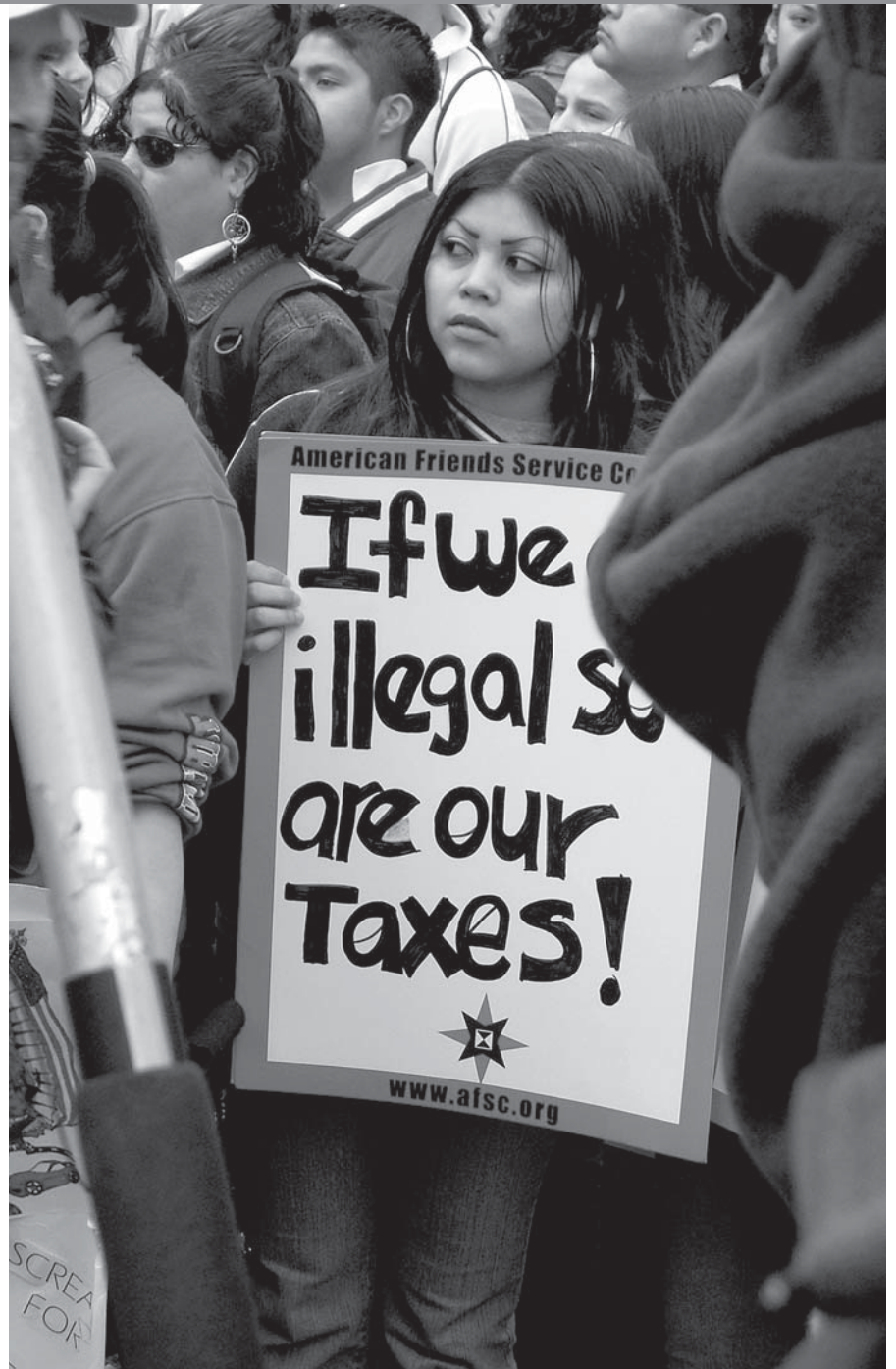
Aquest aspecte, la necessitat de mà d'obra dels països receptors sovint entra en conflicte amb les polítiques d'immigració actuals, afavoridores d'un mercat de treball il·legal que implica sovint pèssimes condicions sociolaborals per a la persona immigrant, que ha d'operar en un context d'economia submergida.

En aquest sentit, doncs, cal parlar en termes positius de les valuoses aportacions de les persones immigrants per al creixement de les nostres societats.

Però això no deixaria de ser un fet econòmicista si, paral·lelament, no procurem donar a les persones incorporades a la nostra societat un context social, jurídic i laboral que respecti els drets humans i les integri, de manera gradual, en el marc social que les ha acollit.

3. Emigració i desenvolupament dels països d'origen: el codesenvolupament

Com ja hem dit en línies anteriors, una de les principals causes de l'emigració

La necessitat de mà d'obra dels països receptors sovint entra en conflicte amb les polítiques d'immigració actuals, afavoridores d'un mercat de treball il·legal

és la pobresa en els països d'origen. Per aquest motiu, si a mitjà i llarg termini volem incidir en aquest aspecte per evitar una emigració forçada com l'actual, caldrà seguir treballant pel desenvolupament d'aquests països.

Actualment es parla de codesenvolupament com una forma de desenvolupament en la qual els immigrants, amb el suport de les nostres societats, col·laboren en el desenvolupament dels seus països d'origen.

Les remeses que els immigrants envien a les seves famílies i que en deter-

minades zones ja constitueixen la segona font d'ingressos del país (Equador n'és un exemple), poden ser una forma de codesenvolupament. Així sí, sempre que s'utilitzin per finançar projectes que reverteixin de ple en el país en qüestió (construcció d'habitatges, projectes agrícoles i industrials per millorar la petita i mitjana empresa...). D'altra manera, les remeses a aquests països es podran multiplicar o triplicar, però la zona continuarà essent un focus d'expulsió de gent que només anhela una vida més digna. ■

El fòrum del somriure i la força de les dones

Eduard Ballester, Federació Catalana d'ONG pel Desenvolupament.
Rita Huybens, Lliga dels Drets dels Pobles.

Aquesta crònica suposa les primeres impressions de la participació del Fòrum Social Mundial, que va néixer a Porto Alegre l'any 2001. El Fòrum té com a objectiu crear i mantenir una plataforma internacional que serveixi d'espai obert de reunió per entitats i moviments socials oposats a les polítiques neoliberals i a la lògica capitalista. Sota la consigna "Un altre món és possible", es debaten idees, propostes i experiències sobre mitjans i accions de resistència i superació al domini econòmic del sistema capitalista. La finalitat és, doncs, combatre els problemes generats per l'actual ordre social, ja sigui l'exclusió social, la desigualtat social, sexual o racial, la vulneració dels drets humans o la destrucció del medi ambient.

Organitzacions com la Marxa Mundial de les Dones, El Fòrum Rural de les Dones, el Green Belt Movement, o el Moviment Feminista Mundial són impulsores de molts tallers i debats on es posa de manifest una llarga experiència de treball potser discreta, o fins i tot silenciada, però sistemàtica, profunda i efectiva davant molts dels reptes als que s'enfronten les dones globalment:

el dret a l'alimentació, els drets sexuals i reproductius, l'equitat en la feina, el reconeixement polític o la presa de decisions.

Aquestes dones demostren que les problemàtiques es poden abordar sense solemnitats innecessàries, d'una manera molt vivencial i digna i, al mateix temps, rigorosa. Fortament compromeses, mantenen una actitud tendra i alegre amb la qual transmeten molta energia. Sara Longwe, activista i consultora de gènere i membre del comitè organitzador ha confirmat en roda de premsa la seva satisfacció tant pel volum de la presència femenina general (58%), com pel seu protagonisme actiu.

Particularment a Àfrica, i com a conseqüència del control dels recursos naturals per part d'empreses transnacionals, les dones estan jugant un paper molt important en la denúncia de la militarització dels conflictes i de la degradació del medi ambient, qüestions que, com elles exposen, estan molt relacionades. En aquest sentit hem pogut sentir a l'ex Comissionada de Drets Humans de les Nacions Unides, Mary Robinson, com explicava que el món dels negocis, el business sector, era el principal respon-

sable de la vulneració dels drets humans i de la sobirania dels pobles. Davant d'aquesta realitat, les dones africanes més organitzades es pronuncien a favor de la sostenibilitat per garantir un futur a les següents generacions, i reclamen la sobirania i el dret a decidir sobre el seu propi desenvolupament.

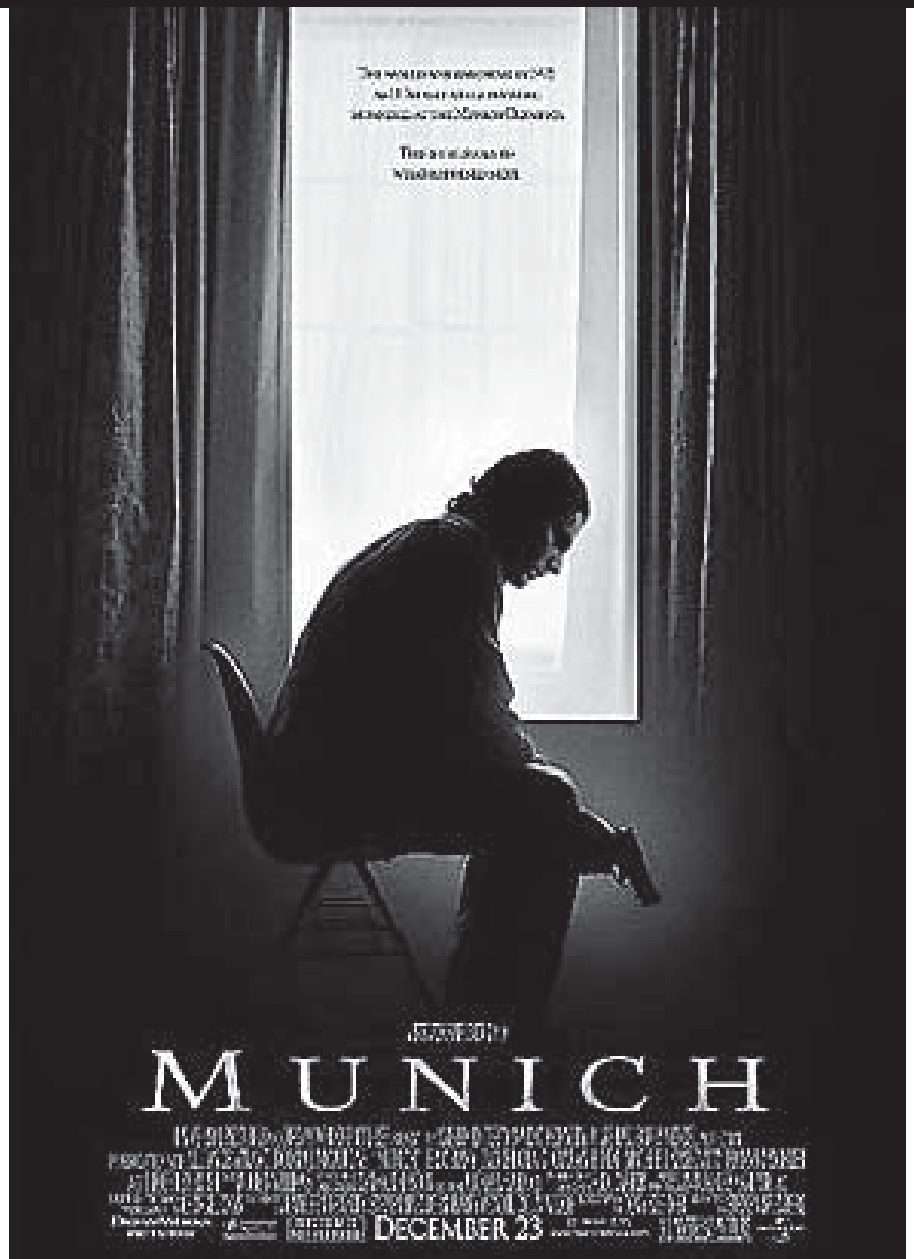
Un altre fet destacable d'aquesta quarta jornada del Fòrum Social Mundial de Nairobi han estat les protestes dels moviments socials africans, primerament davant els accessos al recinte, i posteriorment prenent pacíficament la sala de premsa. Aquests grups denuncien la manca de sensibilitat, per part del comitè organitzador, al no haver facilitat la seva participació i la dels més pobres amb els elevats preus d'accés, i la prohibició de la venda ambulants no autoritzada. Wangui Mbatia com a representant del People's Parliament ha dit que "un altre Fòrum Social Mundial és possible, sense excloure els més vulnerables" i creiem que aquest és, realment, un dels principals reptes que té plantejats aquest espai de trobada internacional.

Nairobi, dimecres 24 de gener de 2007 ■

La visió del cinema sobre el terrorisme

Isabel Ruíz

Membre de la Lliga dels Drets dels Pobles

Cartell de *Munich* de Steven Spielberg. Pel·lícula que tracta sobre l'assassinat d'onze atletes de la delegació olímpica d'Israel l'any 1972.

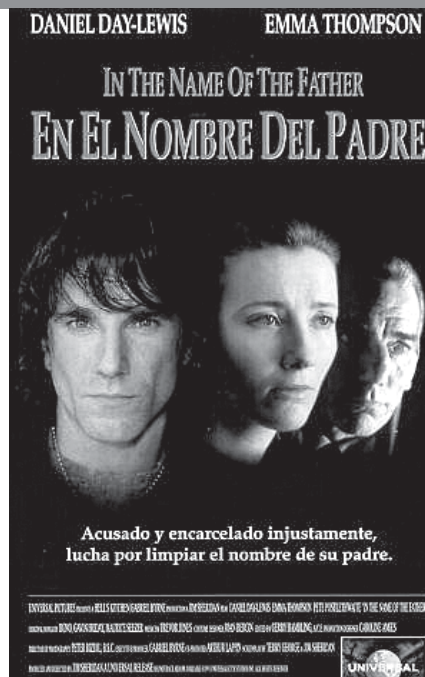
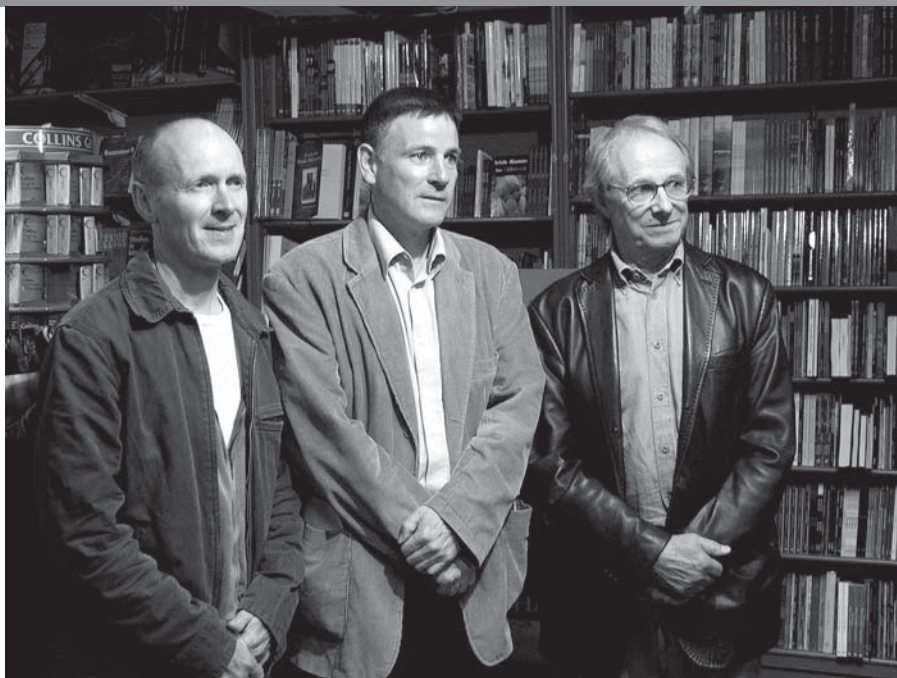
L'amenaça terrorista —violència exercida contra la població civil indefensa, per raons diverses— sovint ha estat un element argumental de les pel·lícules d'acció. Els terroristes, els dolents, aspiren a fer-se els amos del planeta i a imposar les seves lleis. Llàstima que en els seus plans no preveuen la intervenció d'un heroi, de capacitats sobrehumanes, que s'hi enfronta normalment en solitari i aconsegueix vèncer-los. A aquest plantejament responen algunes

de les sèries de James Bond, La jungla de cristal o Superman, per exemple.

Però a banda del cinema “de crispetes”, el tema del terrorisme s'ha abordat des de posicions més rigoroses, com una manifestació del cinema polític o ideològic, compromès amb la realitat més dura i complexa. Parlarem avui de films que miren d'acostar-nos-hi des de diferents perspectives.

En primer lloc, cal dir que la majoria es

basen en fets reals i la història recent és el punt de partida per a la ficció. Així, la situació d'Irlanda del Nord i la seva lluita contra l'ocupació britànica ha esdevingut un dels temes més tractats, ja siguin els orígens del conflicte o la situació posterior amb la creació de l'IRA. L'última producció de Ken Loach, guardonada amb la Palma d'Or del Festival de Canes, *El viento que mueve la cebada*, narra la experiència de dos amics, Damian (Cillian Murphy) y Teddy (Pa-

A dalt
Cartell d'En el nombre del padre

A l'esquerra
Part de l'equip de Ken Loach (dreta) per a la seva darrera producció, *El viento que mueve la cebada* i dos fotogrames de la pel·lícula

draic Delaney), que el 1919 comencen la lluita armada contra els anglesos. El film anterior, *Michael Collins* (Neil Jordan, 1996) és una pel·lícula biogràfica del líder revolucionari que organitzà els serveis secrets de l'IRA i morí en una emboscada el 1922.

Jim Sheridan ha dirigit dos films relacionats amb el conflicte a Irlanda del Nord. El primer, *En el nom del pare* (1995), és la recreació fidel de l'anomenat "cas dels quatre de Guilford", en el qual quatre persones innocents i sense cap vinculació directa amb l'organització terrorista IRA van passar quinze anys a la presó per un atemptat que no havien comès. A *The boxer* (1997) Daniel Day-Lewis encarna un boxejador catòlic irlandès inspirat en Barry McGuigan, campió del món dels pesos ploma, que va ser empresonat per la seva vinculació amb l'IRA. La pel·lícula explica la

tornada a casa força traumàtica després de la presó. Sheridan adopta una posició clara i contundent en contra de la violència i en defensa de la llibertat individual. Segons les seves paraules, "la pel·lícula deixa una finestra oberta a l'optimisme perquè l'objectiu del terrorisme és fer-nos perdre l'esperança...".

El 15 d'agost de 1998 una escissió de l'IRA que no acceptava els acords de pau atemptà a la petita ciutat d'Omagh i causà vint-i-nou víctimes, entre les quals dos espanyols de 12 i 23 anys, estudiants d'anglès. Aquests crims terribles i les seves conseqüències es tracten a *Omagh* (2004), de Pete Travis, a partir de l'experiència d'una família que perd un fill. Amb una primera part rodada en estil Dogma, la pel·lícula aprofundeix en la lluita de les víctimes, que s'hauran d'esforçar per superar la tragèdia personal i perquè se'ls faci

justícia. En efecte, l'acció se situa en el moment crític de les converses de pau i la possibilitat que els governs britànic i irlandès i les forces de seguretat sabessin més del que deien plana sobre els sentiments col·lectius.

Parlarem a continuació d'un altre focus de conflicte, l'enfrontament arabisraelià. Casualment, de 2005 daten els dos films següents: *Munic*, dirigit per Steven Spielberg, sens dubte el director més ric i poderós de Hollywood, que no oculta la seva opció pro jueva, i *Paradise now*, obra del palestí Hany Abu-Assad.

Comencem pel primer. Durant els Jocs Olímpics de Munic de 1972 el grup terrorista palestí Setembre Negre, vinculat a l'Organització per l'Alliberament de Palestina, segresta i assassina onze atletes de la delegació olímpica d'Israel. El govern israelià, llavors amb Golda Meyer al capdavant, decideix, després ▶

Cartell de la pel·lícula *Buenos días, noche* reflexiona sobre el segrest i assassinat d'Aldo Moro pels Brigades Roges a Itàlia.

Cartell de la pel·lícula *Paradise Now* d'Hany Abu-Assad, que tracta sobre el conflicte araboisraelià.

de complexes deliberacions, donar-hi una resposta contundent: encarregar als serveis secrets del país —el Mossad— la recerca i execució dels responsables. La missió encara avui està sota secret, per tant el que va passar de debò no se sap i la pel·lícula és especulació pura. Construït com un *thriller* digne de la saviesa del seu director, té un missatge prou clar: la violència genera violència, el crim d'estat no és la resposta adequada. Els individus que formen l'escamot són utilitzats com a peons d'escacs i la seva vida té valor. Esclar que Spielberg opta pels Estats Units, el lloc on el nadó del protagonista trobarà un refugi segur, molt més segur que Israel.

Molt més interessant és *Paradise now*, que indaga sobre les raons que porten uns joves a immolar-se per uns ideals col·lectius. Khaled i Said, els protagonistes, són dos joves palestins, amics des de la infància, als quals recluten per dur a terme un atemptat suïcida a Tel Aviv. Passen l'última nit amb les seves respectives famílies, de les quals no els està permès acomiadar-se i marxen cap a la frontera amb explosius enganxats al cos. No obstant això, res no surt com estava planejat i una sèrie d'imprevistos els obliga a separar-se. L'ajornament els permet reconsiderar la seva opció. Potser encara són a temps de canviar de parer. Aquesta pel·lícula, rodada en part a Nablus, proposa una visió de la vida quotidiana de persones en circumstàn-

cies desesperades o marcades pels condicionaments familiars. Guardonada amb el Blue Angel a la millor pel·lícula europea i el premi d'Amnistia Internacional al Festival de Cinema de Berlín 2005, fou també seleccionada com a aspirant a l'Oscar a millor pel·lícula en llengua no anglesa.

El director italià Marco Bellocchio ha destacat per fer un cinema de gran qualitat i profundament compromès amb la seva època. *Buenos días, noche* (2004) pren el títol d'un vers d'Emily Dickinson per apropar-se a un dels fets més sagnants de la història recent a Itàlia: el segrest del primer ministre demòcrata cristià Aldo Moro la primavera de 1978 i la seva posterior execució a mans de les Brigades Roges. Bellocchio es documenta en el testimoni d'Anna Laura Bragetti, militant de les Brigades Roges que va participar en el segrest i que anys després va reflexionar sobre les pors, les contradiccions i la immaduresa que van acompanyar els fets. La pel·lícula, vista a través dels ulls de Chiara, la jove terrorista, explica a través de seqüències oníriques, els dubtes, els interrogants, els desitjos més innombrables de la noia. A part de la inqüestionable responsabilitat de l'escamot terrorista, el film posa l'accent sobre l'actitud de la classe política i de les jerarquies de l'església catòlica en el desenllaç fatal. Eren molts els que estaven interessats en la desaparició de

Moro de l'escena política, atesa la seva posició favorable al diàleg.

Per acabar, fem esment de *World Trade Center* (2006), la contribució d'Oliver Stone al cinema després de l'atemptat de l'onze de setembre de 2001 a Nova York. Stone relata la veritable història de supervivència i heroic rescat de John McLoughlin (Nicolas Cage) i Will Jimeno (Michael Peña), dos policies de l'Autoritat Portuària de Nova York que van quedar atrapats entre els enderrocs de les torres després d'intentar ajudar la gent a sortir dels edificis. La pel·lícula segueix les seves famílies mentre intenten saber què els ha passat i l'equip de rescat que va aconseguir trobar-los i treure'ls entre els enderrocs. Eliminats els components polítics de l'argument, queda reduït a un film de gènere catàstrofista, tot i que la intenció de retre homenatge als herois anònims que hi ha darrere d'aquests fets sigui bona.

La filmografia espanyola sobre la temàtica terrorista és relativament extensa. Ara, però, se'ns acaba l'espai. Fins el pròxim número! ■

Bibliografia destacada

Tots aquests llibres els podeu consultar a la Biblioteca de la Lliga

Immigrantes en nuestro espejo.

Immigración y discurso periodístico en la prensa española

Mary Nash, *Icaria*, Barcelona, 2005, 165 pàgines.

Entre els mitjans de comunicació de la nostra societat de la informació, cada vegada més interconnectada, el discurs de la premsa constitueix un imaginari col·lectiu de gran presència en la opinió pública entorn a les persones immigrants. Aquest llibre estudia el discurs periodístic sobre la immigració en la premsa espanyola a partir de la dècada de 1990. Té com a propòsit detectar les representacions culturals creades en la cobertura informativa i analitzar el significat dels discursos predominants forjats en aquest vehicle clau de transmissió i de reproducció discursiva d'actituds a la comunitat immigrant. Examina els discursos sobre l'altre, i llença llum sobre el significat d'alguns procediments culturals decisius en la transmissió de valors socials positius o discriminatoris. L'autora tracta tant les diferents estratègies dels discurs textual, referent al conjunt del col·lectiu immigrants, com també la seva possible implicació diferencial de gènere, i, d'aquesta manera, facilita eines per descodificar els registres culturals negatius respecte a la immigració i positivitzar la imatge dels immigrants en el nostre imaginari col·lectiu.

Nosotros los pueblos de Europa.

Lecciones francesas para repensar Europa y el mundo Susan George, *Icaria*, Barcelona, 2005, 174 pàgines

El debat sobre la Constitució Europea va ser un dels més importants que s'han realitzat a França i en altres països de la Unió Europea. Però en molts altres llocs d'Europa el debat no va ser necessari i la Constitució neoliberal va ser acceptada per la majoria sense cap examen crític.

Pot Europa, sota aquesta carta, funcionar com un Estat supranacional, capaç d'assegurar un autèntic espai públic democràtic, de preocupar-se pel bé comú i el nivell material, polític, social i cultural dels pobles que el componen?. Pot Europa incidir en la política internacional des d'un model democràtic i que propici la resolució dels conflictes des de la negociació?. Si no construïm una ciutadania i una opinió pública pròpiament europea, el triomf serà dels mercaders.

L'estat de la immigració a Catalunya. Anuari 2005

Maria Jesús Larios i Mònica Nadal (directores), *Mediterrània*, Barcelona, 2006, volum 1: 412 pàgines, volum 2: 172 pàgines.

Aquest anuari constitueix la setena edició d'un projecte que aglutina la perspectiva jurídica i la sociodemogràfica en l'estudi i seguiment de la immigració a Catalunya. No es tracta només d'un llibre sobre immigració, sinó de l'única publicació en català que recull de manera sistemàtica dades actuals, i fa la descripció i l'anàlisi de diferents aspectes de l'impacte que té la immigració al nostre país.

El treball d'una vintena d'experts confegeix el primer volum, que recull articles d'anàlisi jurídica i social centrats en el comentari de les novetats i les dades més recents en àmbits com el mercat de treball, l'escola, la legislació, el sistema judicial o l'activitat de les diferents administracions.

En el segon volum s'ofereix una eina de consulta sobre l'estrangeria al nostre país. Així, s'hi trobarà el recull de les dades principals sobre els col·lectius estrangers més importants a Catalunya; una presentació sintètica de la legislació d'estrangeria en vigor, i un recull de la normativa i la jurisprudència produïda al llarg del darrer anys. Finalment, s'hi comenta una selecció de la bibliografia més rellevant publicada durant l'any 2005.

Informe sobre el desenvolupament humà 2006. Més enllà de l'escassetat: el poder, la pobresa i la crisi mundial de l'aigua

Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Barcelona, 2006, 48 pàgines, amb CD de l'informe complet *Més enllà de l'escassetat. El poder, la pobresa i la crisi mundial de l'aigua*

Aquest informe és un estudi sobre la situació actual del món pel que fa al desenvolupament humà, que pretén servir de contrast al desenvolupament econòmic. L'informe d'enguany convida a la reflexió entorn a les problemàtiques relatives a l'aigua. 2.600 milions de persones no tenen accés a un sanejament adequat. La crisi mundial de l'aigua és un dels obstacles més grans per al desenvolupament humà i per a arribar a els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM). Aquest any l'Informe sobre el Desenvolupament Humà, tracta aquesta emergència.

Montenegro: nou estat d'Europa, i Catalunya...?

Bernat Joan i Mari, *La Busca edicions*, Barcelona, 2006, 93 pàgines

Montenegro, un petit país balcànic, és l'última nació europea que ha declarat la seva independència nacional. El referèndum d'autodeterminació va comptar, per primera vegada, amb el suport de la Unió Europea i, per aquest motiu, obre una porta d'esperança per a les nacions sense estat que encara queden a Europa. Després d'haver anat activament en contra dels processos d'emancipació nacional que varen tenir lloc a l'Europa de l'Est després de la caiguda del Mur de Berlín, finalment la Unió Europea ha optat per una actitud considerablement més assenyada. Montenegro ha esdevingut un estat independent amb el vist-i-plau d'Europa. Per què no hauria de poder ocórrer el mateix amb Flandes, Escòcia o els Països Catalans?.

un llibre, un autor

Carlos Taibo
Rusia en la era de Putin

Carlos Taibo, *Catarata*, Madrid, 2006, 310 pàgines

Com és possible que un president com Vladímir Putin mantingui quotes tan altes de recolzament popular en un escenari en el que, com es posa de relleu en aquest llibre, és més que dubtós que les seves polítiques estiguin produint els resultats desitjats?. Es tracta realment de l'estadista eficient que ens retraten els medis de comunicació occidentals?. Suposa el seu govern el pròleg d'una nova etapa o l'epíleg del sistema precedent?. Aquest llibre és un complet anàlisi de la figura d'aquest controvertit president, i en les seves pàgines s'examinen, de manera minuciosa i clara, els principals problemes del país: la imposició d'un creixent ordre autoritari, la debilitat de les organitzacions socials, les enormes dificultats per posar ordre en un Estat federal en crisi, l'enquistat conflicte de Txetxènia, la bonança econòmica derivada de la pujada dels preus internacionals del petroli, la relació entre el poder polític i els oligarques, els nombrosos problemes socials que perviuen, la delicada tessitura que travessen les forces armades i la condició d'una política exterior que en molts terrenys mostra una franca submissió als Estats Units.

Carlos Taibo, professor de Ciència Política a la Universitat Autònoma de Madrid, és autor de nombroses monografies sobre l'Europa central i oriental contemporànies. Entre elles destaquen: *La Unió Soviètica de Gorbachov* (1989), *Crisi y cambio en la Europa del Este* (1995), *La explosión soviética* (2000) i *El conflicto de Chechenia* (2005). En els darrers anys s'ha interessat per temes més generals, com evidencien els llibres *Cien preguntas sobre el nuevo desorden* (2002), *¿Hacia dónde nos lleva Estados Unidos?* (2004). És comentarista habitual de la Cadena SER, escriu sobre política internacional als diaris *El País*, *La Vanguardia*, el *Periódico de Catalunya* i *El correo*.

Activitats de la Lliga

Commemoració del Dia Internacional dels Drets Humans amb la projecció del documental Catalunya negra de Gilbert N'dunga N'Sangata

El passat 14 de desembre a la Biblioteca Vapor Badia prop de 60 persones van assistir a la projecció del documental Catalunya negra dirigit per Gilbert N'dunga N'Sangata. El documental té com a objectiu analitzar els conflictes d'identitat de la segona generació de catalans d'origen subsaharià. El documental relata quatre històries en primera persona: d'Axel Serrat Agboton (Barcelona), Sanata Dembele (La Fulliola, Lleida), Tidi-ane Diedhiou (Barcelona) i Fàtima Yara (Teià). La particularitat de cada història personal és vital per entendre la magnitud del problema d'identitat que afronta la segona generació d'immigrants subsaharians. L'acte es va fer conjuntament amb l'Ajuntament de Sabadell i Fundació Sabadell Solidari, i amb la col·laboració de Justícia i Pau, l'SCAI i el CEAR. ■

Inauguració del cycle Interculturalitat i immigració: reptes del segle XXI

El passat 16 de gener Alain Touraine, director d'estudis de l'École des Hautes Études en Sciences Sociales de París, va inaugurar el cycle de conferències Interculturalitat i immigració: reptes del segle XXI, coorganitzat conjuntament amb l'Ajuntament de Sabadell. El cycle també compta amb la participació del filòsof Josep Ramoneda, el polític Joan Subirats i la sociòloga Carlota Solé. Amb aquest cycle volem reflexionar entorn el fet migratori i els reptes que es plantegen de cara al futur, i concretament sobre els models de convivència i les polítiques globals. ■

Col·laboració per la creació d'un fons especialitzat en cultura de la pau a la Biblioteca Vapor Badia de Sabadell

El passat mes de novembre l'Ajuntament de Sabadell i la Lliga dels Drets dels Pobles van signar un conveni de col·laboració per crear un fons de Cultura de la Pau a la Biblioteca Vapor Badia. Els professionals de la Biblioteca Vapor Badia comptaran amb el suport i l'assessorament de la Lliga dels Drets dels Pobles en l'adquisició de nous documents per al fons. Els materials podran ser consultats per qualsevol persona, i aniran adreçats, concretament, als estudiants que hagin de fer recerca sobre aquesta temàtica. El fons serà complementari al que ja té la Lliga i que compta amb prop de 6.000 volums. ■

Inauguració a Sabadell de la campanya Txetxènia, trenquem el silenci

Prop de 40 persones van participar el passat 24 de gener a Sabadell a la inauguració de la campanya Txetxènia, trenquem el silenci. La campanya consta d'una exposició fotogràfica i informativa, d'una breu guia sobre el conflicte, d'una web www.txetxenia.org i d'una presència als mitjans de comunicació locals i nacionals. Tot plegat es nodreix de la recerca d'informació de fonts russes i txetxenes (bàsicament diaris electrònics), que sovint, és força diferent a la informació que rebem a Catalunya. La campanya, finançada per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, ja ha estat en diferents ciutats: Girona, Caldes d'Estrac, Ribes de Freser, Barcelona, Manresa, Lleida i Solsona. Properament estarà a Reus, Sant Quirze del Vallès i Vilanova i la Geltrú. ■

Viatges de seguiment a Perú i a Kosova

El mes d'octubre i novembre diversos representants de la Lliga han viatjat a Kosova i al Perú per fer el seguiment dels projectes de cooperació al desenvolupament amb els que col·laborem. La Rita Huybens i la Carme Ferrer van estar presents en la nova edició del seminari de formació de mestres kosovars sobre valors i el respecte al medi ambient. Les activitats que es fan a Kosova són dirigides per l'ONG Development and Education Association i reben el suport de la UNMIK (Missió Internacional de les Nacions Unides per Kosova) i de l'administració local.

Xavi Zulet va estar a la selva peruana, on des de fa quinze anys col·laborem amb el desenvolupament sanitari de les comunitats indígenes Chayahuites. Un dels objectius de la visita era el de recolzar el procés de redacció d'un nou projecte plantejat pels propers tres anys que servirà per enfortir les capacitats de lideratge, gestió i governabilitat de les comunitats natives amazòniques dels districtes de Yurimaguas, Balsapuerto i Barranquita. ■

Calendari 2007 sobre les comunitats indígenes chayahuites amb un documental sobre els quinze anys de col·laboració

Aquest any el grup de Yurimaguas ha editat un calendari 2007 sobre els chayahuites, en el que s'ha adjuntat un documental sobre els quinze anys de col·laboració entre l'associació seglar Misioneros de Jesús i la Lliga dels Drets dels Pobles. El documental Selva endins amb els chayahuites. 15 anys dirigit per Jordi Alay podrà veure's a la web de la Lliga. ■

La Lliga dels Drets dels Pobles forma part de:

Utilitza aquest imprès si desitges fer-te soci/a de la Lliga dels Drets dels Pobles

Sí, desitjo col·laborar en els projectes i activitats que organitza la Lliga

Dades personals

Nom i cognoms: Data de naixement:

DNI: E-Mail:

Domicili: Població:

Codi Postal: Telèfon:

Vull fer una aportació anual de €

Dades bancàries

Entitat Oficina DC Compte corrent Data Signatura del titular

.....

També pots fer-te soci/a de la Lliga a través d'internet o per telèfon (al 93 723 71 02)

